

ІНВЕСТИЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІТ-ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Любченко Софія, студентка
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна
ORCID ID 0009-0007-0175-1374
e-mail: sofia.liubchenko@gmail

Науковий керівник: Фартушний Іван, к.ф.-м.н., доцент
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1595-9495
e-mail: i.fartushny@kpi.ua

Інформаційні технології (ІТ) є одним з основних драйверів економічного розвитку України. Залучення інвестицій у цей сектор сприяє його зростанню, інноваціям та інтеграції в глобальний ринок. Повномасштабне вторгнення Росії в Україну, яке почалось 24 лютого 2022 року, значно вплинуло на інвестиційну привабливість галузі, що до того мала тенденцію до зростання, починаючи з 2018 року [1].

ІНВЕСТИЦІЇ ТА ГРАНТИ В ІТ, ШТУК:

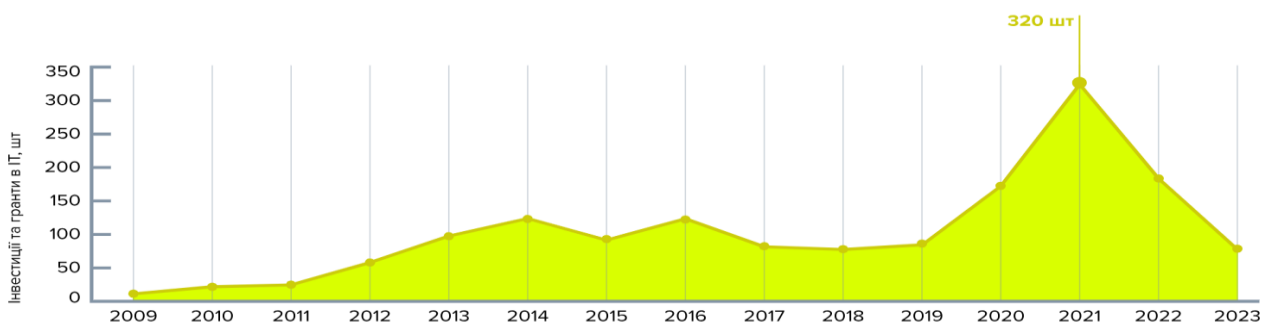

Рисунок 1 – Інвестиції та гранти в українське ІТ, штук

Джерело: [1]

Українські фахівці обслуговують провідні світові компанії в банківському, ритейл, авіаційному та енергетичному секторах, що свідчить про високий рівень довіри до їхньої експертизи. Для галузі характерні наступні особливості:

- висока компетентність ІТ-спеціалістів;
- висока пропозиція робочої сили;
- третина фахівців працюють у 75 найбільших компаніях ринку, а дві третини – зареєстровані як ФОП [1];
- майже 60% працівників працюють у компаніях аутсорс і аутстаф типу, і ще майже 30% у продуктових компаніях, зокрема і в стартапах [1];
- позитивні тенденції у стосунках з державою;

Серед очевидних причин спаду інвестицій, таких як робота компаній в умовах невизначеності, загроза воєнних дій, ризики мобілізації працівників, напади на критичну інфраструктуру України, і, як наслідок, блекаути, вагомим фактором є також і релокація українських ІТ-фахівців за кордон. За даними дослідження [1], за минулі два роки сумарно 24% спеціалістів виїхали з країни, при чому більше 50% з них мали ранг Senior і вище, тобто найвищий рівень кваліфікації технічного працівника. Такі тенденції змусили компанії скорочувати штат, або,

у кращому випадку, не розширювати наявні проекти, що призвело до зменшення кількості вакансій на ринку. Враховуючи факт того, що дві третини працівників були задіяні у аутсорс проектах, де замовником часто виступають іноземні компанії, то третина усіх спеціалістів, що шукали нову роботу, були скорочені внаслідок розірвання контрактів з такими замовниками.

У таких умовах, державою було запроваджено особливий податковий режим для ІТ «Дія City», одну з найбільш сприятливих податкових систем для ІТ-галузі в Європі, що надає низку ключових переваг, а саме:

- можливість використання гнучких форм співпраці, таких як GIG-контракти, які поєднують свободу фрілансу із соціальними гарантіями;
- забезпечення захисту інтелектуальної власності;
- адаптація правового середовища України до загальноприйнятих світових стандартів венчурного інвестування.

На сьогоднішній момент, кількість резидентів налічує 1426, що користуються наступними перевагами свого статусу: низькі податкові ставки (5% ПДФО, ЄСВ 22% від мінімальної зарплати, 1,5% військовий збір, а також 9% на «виведений капітал» або 18% на прибуток), інструменти для стимулювання інвестицій (0% на дохід фізосіб як дивіденди, які нараховані компанією-резидентом, за умови їх виплати не частіше 1 разу на 2 роки; податкова знижка: із загального оподаткованого доходу віднімається сума, витрачена на придбання частки в українському стартапі) [2].

За типом інвестицій в ІТ сектор, розрізняють Early Stage VC, Crowdfunding, Later Stage VC, Angel, Private Equity, Grant:

Early Stage VC, або венчурний капітал на ранній стадії, спрямований на підтримку стартапів у їхніх перших кроках. Цей тип інвестицій найчастіше використовується для фінансування розробки продукту, створення команди та запуску операційної діяльності. Компанії, які залучають такий капітал, зазвичай ще не мають стабільного доходу, тому ризики для інвесторів залишаються високими. У відповідь вони отримують частку в компанії та вплив на прийняття стратегічних рішень.

Crowdfunding – це сучасний спосіб залучення коштів від широкої аудиторії через спеціалізовані онлайн-платформи. Часто він використовується для підтримки ідей, прототипів чи готових до запуску продуктів. Цей метод дозволяє залучити фінансування від багатьох людей з мінімальними ризиками для них, але вимагає значних зусиль від засновників для успішного проведення кампанії.

На пізніх етапах розвитку компанії на допомогу приходить Later Stage VC, або венчурний капітал на пізній стадії. Цей тип фінансування використовується для масштабування бізнесу, виходу на нові ринки та підготовки до IPO. Рівень ризику для інвесторів у цьому випадку нижчий, адже компанія вже має стабільний дохід і доведену модель бізнесу, одночасно зберігаючи високий потенціал до зростання.

Angel Investment є важливим джерелом фінансування для стартапів на найперших етапах їхнього розвитку. Ангели – це приватні особи, які вкладають власні кошти в молоді компанії, зазвичай ще до того, як вони зможуть залучити венчурний капітал. Розмір таких інвестицій порівняно невеликий, а ризики значні, проте ангели часто стають наставниками для засновників, допомагаючи своїм досвідом та зв'язками.

Private Equity зазвичай спрямований на зрілі компанії, які вже мають стабільну операційну діяльність і потребують значних інвестицій для оптимізації роботи, виходу на нові ринки чи підготовки до продажу. Інвестори цього типу часто отримують контрольний пакет акцій, беручи активну участь у прийнятті рішень.

Grants – це форма фінансування, яка часто надається урядами, міжнародними організаціями або фондами. Гранти можуть підтримувати як комерційні, так і соціальні чи дослідницькі проекти.

За останні роки, розподіл інвестицій в українську ІТ-індустрію за типами виглядав наступним чином:

Таблиця 1 – Кількість інвестиційних угод та їх фінансовий обсяг у 2020 – 2023 р.р.

Рік	Тип інвестицій	Кількість угод	Фінансовий обсяг, млн. дол.
2020	Grant	75	415,7
	Early Stage VC	66	
	Later Stage VC	22	
	Private Equity	3	
	Crowdfunding	3	
	Angel	2	
2021	Grant	185	956,8
	Early Stage VC	90	
	Later Stage VC	24	
	Angel	13	
	Private Equity	7	
	Crowdfunding	1	
2022	Grant	80	631,5
	Early Stage VC	74	
	Later Stage VC	17	
	Angel	5	
	Private Equity	2	
	Crowdfunding	1	
2023	Early Stage VC	32	111,0
	Grant	31	
	Later Stage VC	5	
	Angel	4	
	Crowdfunding	1	
	Private Equity	1	

Джерело: складено автором на основі [1]

Інвестиції сприяють розширенню компаній, впровадженню нових технологій та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Завдяки фінансовій підтримці, українські ІТ-компанії можуть розвивати власні продукти, виходити на нові ринки та залучати висококваліфікованих фахівців. Крім того, інвестиції сприяють створенню нових робочих місць та підвищенню рівня заробітних плат у галузі.

У сучасних умовах, інвестиції у ІТ-сектор матимуть позитивний економічний ефект також і у зв'язку з форматом роботи працівників у галузі – більшість компаній на ринку співпрацюють з спеціалістами у дистанційному форматі, що дозволяє роботодавцю не обмежувати наймання фахівців конкретною локацією і диверсифікувати свій людський капітал, розширюючи тим самим свій штат і залучаючи до праці тих, хто виїхав за кордон. Це дає сектору надію на повернення працівників на Батьківщину, подальше масштабування наявних проєктів і створення нових.

Література:

1. Дослідження українського ІТ: (2022-Н1 2023: адаптація і еволюція), 2022
URL: <https://special.ain.ua/book-of-ukrainian-tech-2022-h1/>
2. Дія.City — це унікальний правовий та податковий простір для ІТ-компаній в Україні. URL: <https://city.diia.gov.ua/>